

ZNALOST PÍSMEN- PSANÍ PÍSMEN

Instrukce pro administraci a vyhodnocení testu

Popis testu

Co hodnotíme	Tento test hodnotí schopnost dítěte zapisovat písmena podle diktátu, tedy zapisovat diktované hlásky, které k jednotlivým písmenům patří (diktované písmeno). Test je často užíván jako indikátor časných pisatelských dovedností dítěte. Psaní písmen je složitější a náročnější úloha než rozpoznávání písmen, poněvadž vyžaduje vybavení vhodného písmene nebo skupiny písmen z paměti, výběr správného tvaru písmene z paměti a následně zápis písmene na papír. Test obsahuje celkem 15 písmen: pět samohlásek a deset souhlásek. Písmena patřící k souhláskám byla vybírána tak, aby v ostatních méně konzistentních jazycích zahrnovala cca 5 písmen s relativně více konzistentní vazbou foném- písmeno (např., /b/, /m/) a pět s vazbou nekonzistentní (např., /k/, /dʒ/). U písmen s nekonzistentní vazbou foném - písmeno je možné akceptovat i alternující formy zápisu písmene. V češtině se nekonzistentnost v rámci celého setu písmen týká pouze samohlásky /ɪ/, kterou můžeme zapsat i/I nebo y/Y. Test není zadáván v časovém limitu a lze ho administrovat individuálně nebo v malých skupinách.
Věkové rozpětí	Tento test je vhodný pro děti posledních ročníků mateřských škol a pro žáky prvních ročníků ZŠ. Lze ho ale použít i pro žáky vyšších ročníků, kde se objevují obtíže ve čtení nebo psaní. Děti předškolního věku se písmena v mateřských školách neučí, obzvlášť ne názvy písmen z abecedy. Nicméně zpravidla <i>nějaká písmena</i> v tomto věku znají, obzvlášť diktovaná (tj. názvy hlásek, které k písmenům patří). Informace o úrovni časných pisatelských dovedností jsou velmi hodnotné z hlediska včasného posuzování rizika rozvoje gramotnostních obtíží.
Hodnocení (přesnost)	Dva body udělíme v tomto testu za každé správně napsané a správně v prostoru umístěné písmeno, jeden bod za správně napsané a chybně v prostoru umístěné písmeno (např. vertikální nebo horizontální inverze). Za nesprávně zapsaná písmena udělíme nula bodů. V tomto testu můžeme použít pravidlo pro ukončení, pokud dítě zřetelně odmítá napsat šest za sebou diktovaných písmen. Poznámka: pokud dítě projevuje zájem a vůli písmena zapisovat, pokračujeme v testu zadáváním všech testových položek bez ohledu na to, zda dítě v zápisu písmen chybuje.
Normy	Normy k tomuto testu jsou v současné době k dispozici pouze pro děti z posledního ročníku mateřské školy a 1. ročníku ZŠ a pouze pro hodnoty správně řešených položek z testu.
Materiály a pomůcky pro administraci testu	List pro psaní dítěte, tužka nebo pero (podle zvyklostí dítěte nebo obvyklé praxe ve školní třídě) Záznamový arch pro Test znalosti písmen - psaní

Postup pro administraci testu

1. Představení testu

Administrátor řekne:

„Zkusíme si napsat nějaká písmenka. Já ti vždy nejprve řeknu zvuk, který nějaké písmenko dělá a ty to písmenko zkusíš napsat na papír. *[Ukažte dítěti připravený linkovaný papír a tužku a pokračujte v instrukci.]* Nejprve ti ukážu, co tím myslím. Znáš Harryho Pottera? Jeho křestní jméno je Harry. Jeho jméno začíná na /h/. Tenhle zvuk, který je na začátku jeho jména, se píše takto _____. *[Napište velké tiskací H na zvláštní papír.]*

Ted' zkusíme psát písmenka spolu. Ty se jmenuješ _____ *[Nechte dítě, aby řeklo své jméno].* A tvoje jméno začíná na _____ *[Řekněte první hlásku jména dítěte].* Víš, jak se píše ten zvuk, který slyšíme na začátku tvého jména? *[Vyzvěte dítě, aby zkusilo napsat první písmeno svého jména.]*

Pokud ho zapíše správně, pochvalte ho.

Pokud nezapíše písmenko dobře, stejně ho pochvalte a řekněte: Ten zvuk, který je na začátku tvého jména, se píše takhle: _____ *[...a napište první písmeno jména dítěte.]*

Ted' zkusíš psát písmenka jen ty. Já ti vždy řeknu nějaký zvuk a ty ho zkusíš napsat jako písmenko na list papíru, který tu mám pro tebe připravený. Když nebudeš vědět, jak se to písmenko píše, vůbec to nevadí. Ale vždy zkus napsat, co si myslíš, že by mohlo být dobře. Pozor, začínáme psát...

Začněte diktovat písmena v pořadí podle tabulky v části 2. Jak test zadáváme.

Povzbuzujete dítě, aby se pokoušelo písmenka napsat jakkoliv to dokáže, i když si třeba není jisté. Pokud ale dítě zřetelně odmítá písmenka psát, ukončete test, pokud se tak dělo u **šesti po sobě jdoucích písmen**.

Diktujte písmena jako zvuky (fonémy) tak, jak jsou uvedené v závorkách //v záznamovém archu k Testu znalosti písmen- psaní. -

Písmena diktujte v poklidném tempu, každé písmeno je možné **zopakovat pro dítě maximálně dvakrát, zazní tedy třikrát**.

Ved'te dítě k tomu, aby každé písmeno psalo na samostatný, příslušný, řádek v Listu pro psaní písmen.

2. Jak test zadáváme

Při zadání testu diktujte písmena (korespondující fonémy v tabulce označené jako „diktované písmeno“) v pořadí, které zachycuje následující tabulka:

Pořadí položky	Diktované písmeno	Promluva k dítěti
1	/a/	Zkus napsat písmeno /a/.
2	/m/	Napiš /m/.
3	/k/	Ted' zkus napsat písmeno /k/.
4	/e/	Napiš ještě /e/.
5	/z/	Ted' napiš /z/.
6	/i/	Napiš také /i/.
7	/s/	Ted' napiš /s/.
8	/p/	Napiš /p/.
9	/o/	Napiš také /o/.
10	/l/	Další písmeno je /l/.
11	/d/	Napiš /d/.
12	/b/	Ted' zkus napsat /b/.
13	/v/	Napiš /v/.
14	/u/	Také napiš /u/.
15	/z/ (ž)	Poslední písmeno je /z/.

3. Postup pro vyhodnocení testu

- Plnění testu dítětem hodnotíme podle návodu uvedeného v Záznamovém archu k testu Znalosti písmen- psaní.
- Ve sloupci **2/1/0** hodnotíme, jak dítě zadávané písmeno zapsalo. Pro hodnocení každého písmene z testu postupujeme takto:
 - udělíme **2 body** za každé správně napsané a správně v prostoru umístěné písmeno.
 - udělíme **1 bod** za správně napsané, ale chybně v prostoru umístěné písmeno (např. vertikální nebo horizontální inverze); dále také za zápis Y/y místo i/I .
 - udělíme **0 bodů** za chybně napsaná písmena a do příslušného sloupce záznamového archu (Přepis chyb) přepisujeme dítětem provedený zápis písmene.
 - ponecháme **prázdné sloupce** pro hodnocení, **pokud dítě** písmeno vůbec nenapsalo, tedy pokud nevědělo jak písmeno psát nebo nechtělo písmeno psát.